

Моргунов О.А.

д.ю.н., доцент,

декан факультету № 3

Харківський національний університет внутрішніх справ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Постановка проблеми. Під час визначення засад публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту неможливо оминати увагою і норми внутрішнього законодавства України. У цьому контексті необхідно зауважити, що у ст. 4 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 р. № 3808-ХІІ [1] закріплено «засади державної політики у сфері фізичної культури і спорту», до яких віднесено визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави, важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя; визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави; забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності; гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури і спорту та ін. Однак, як ми вже зауважили на початку підрозділу, засади державної політики та публічного адміністрування тієї самої сфери відрізняються. Інших засад у вказаному законі не виділено.

Інший перелік засад визначено в Законі України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII, де принципами такої служби названі: 1) верховенство права; 2) законність; 3) професіоналізм; 4) патріотизм; 5) добросовісність; 6) ефективність; 7) забезпечення рівного доступу до державної служби; 8) політична неупередженість;

9) прозорість; 10) стабільність [2]. Окремі із цих принципів будуть актуальними і для публічного адміністрування, виходячи з того, що державною службою в законі визначена публічна професійна політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави [2]. Однак, як і з попереднім переліком, про повну ідентичність не йдеться.

Стан дослідження проблеми. Загальним питанням публічного адміністрування, зокрема у сфері фізичної культури і спорту в Україні, присвятили свої роботи: В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, В.Б. Антонюк, О.М. Бандурка, О.І. Безпалова, Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, С.М. Гусаров, О.В. Джафарова, О.Ю. Дрозд, М.М. Долгополова, В.В. Карпенко, Ю.В. Ковбасюк, Г.І. Ковтун, Л.В. Козлова, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.В. Кузьменко, О.І. Миколенко, Р.С. Мельник, О.М. Музичук, Н.Р. Нижник, А.Ю. Олійник, Н.М. Оніщенко, О.В. Орлова, Н.М. Пархоменко, С.П. Погребняк, В.Ф. Погорілко, А.І. Рибак, О. Ю. Салманова, О.Ю. Синявська, В.В. Сокуренько, І.Д. Пастух, І.М. Пахомов, В.В. Чумак, Р.В. Шаповал, О.С. Юнін та ін. Питання засади публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту у працях попередників адміністративістів висвітлені фрагментарно, окремі питання залишилися без уваги, що підкреслює доцільність та актуальність наукового пошуку із вказаних питань.

Метою статті є дослідження основні засади публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу. Отже, визначимо засади публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту в контексті впровадження в Україні концепції ефективного управління (Good Governance), враховуючи рекомендовані для врахування в адміністративному європейському просторі принципи місцевого самоврядування (насамперед визначені у Європейській хартії місцевого самоврядування) та належного врядування (Good Administration), в тому числі – включені до Білої книги Європейського врядування, Рекомендації CM/Rec (2007) 7 Комітету міністрів державам-членам щодо належного управління.

Не можна заперечувати, що реалізація нової управлінської парадигми здійснюється через низку фундаментальних принципів соціального управління, що визначають його демократичний характер. Перший принцип – це принцип домінування громадської думки, що є конкретизацією у сфері управління загально визнаного принципу суверенітету народу [3, с. 27]. Серед принципів належного врядування дану засаду визначено як забезпечення участі в ухваленні рішень. Як вказує О. Киричук, громадські об'єднання як інститути громадянського суспільства є єдиною ланкою між суспільством і державною владою, вони є формою інституціоналізації різноманітних суспільних інтересів та їх захисту на рівні публічно-правових відносин. Із цієї точки зору ступінь поширення («щільності») громадських об'єднань та рівень їх участі у прийнятті управлінських рішень може розглядатись як один із основних показників розвиненості громадянського суспільства [4].

В Україні з метою залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності зазначених органів розроблено і затверджено Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної

політики [5]. Інструментами участі громадськості в управлінні називають громадський контроль, громадську експертизу, громадську антикорупційну експертизу [6, с. 10]. Однак на практиці врахування громадської думки при прийнятті рішень стикається з проблемою відсутності наслідків її ігнорування.

Прикладом ігнорування можуть бути результати громадської антикорупційної експертизи законопроектів. Підп. 3 ч. 1 ст. 21 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII передбачає право громадських об'єднань, їх членів або уповноважених представників, а також окремих громадян в діяльності щодо запобігання корупції «проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів, отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій» [7]. Такі експертизи (які є ініціативними) мають високу якість у порівнянні з проводжуваною Міністерством юстиції України (яка є обов'язковою), що обумовлено безсторонністю громадськості щодо напрацьованого нормативно-правового акта, в той час як виконавча влада має безпосереднє відношення до формування його положень.

Щодо результатів експертиз, то законодавчо передбачено вимогу обов'язкового розгляду суб'єктом видання (прийняття) відповідного акта, його правонаступником або суб'єктом, до якого перейшли відповідні нормотворчі повноваження у даній сфері (ч. 8 ст. 55 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII [7]). Однак розгляд не дорівнює врахуванню та впровадженню. А тому нагальним питанням є формування механізму дійсного (практичного) врахування громадської думки задля дотримання засади домінування громадської думки та забезпечення участі в ухваленні рішень. Для цього, у свою чергу, громадськість повинна бути освіченою у проблемах, діях влади, що пер-

шочерговим завданням робить дотримання засад відкритості і прозорості.

Засада відкритості та прозорості (прозора робота і співпраця регуляторних органів між собою та з іншими зацікавленими сторонами) є однією з адміністративно-правових засад функціонування органів виконавчої влади в країнах ЄС [8, с. 6], зміст якої розкрито у Рекомендації Комісії Європейського Співтовариства 98/257/ЄС від 30 березня 1998 р. «Про принципи, які застосовуються до органів, відповідальних за позасудове врегулювання спорів про захист прав споживачів» [9] як доступ до несекретної інформації за запитом; опублікування компетентним органом річного звіту, який відображує прийняті рішення. Продовжуючи трактування змісту принципів відкритості та прозорості, А.А. Пухтецька вказує на охоплення даною групою засад: 1) відкритості на протипагу секретності; 2) прозорості на протипагу дискретності; 3) виключності конфіденційного та секретного характеру діяльності органів публічної влади; 4) набрання чинності тільки після офіційного опублікування; 5) підлеглості публічних адміністрацій зовнішньому контролю; 6) обов'язкового обґрунтування та наведення підстав прийнятого рішення особі, чий права або законні інтереси зачіпаються у зв'язку із його прийняттям [10, с. 103–104].

Окремо зауважимо щодо зовнішнього контролю, адже сьогодні контроль як напрямок діяльності включається до числа функцій не тільки суб'єктів владних повноважень. Принципово новим в організації демократичного управління є налагодження механізму зворотного зв'язку між об'єктом і суб'єктом макросоціального управління, що привносить елемент соціального контролю в процес прийняття управлінських рішень і ставить під громадський контроль сам процес формування управлінських структур [3, с. 28]. При цьому неможливо оминати увагою той факт, що для суб'єктів владних повноважень закріплено обов'язок доведення результатів державного контролю до відома громадськості

або правоохоронних органів, інших осіб, зацікавлених в результатах контролю [11, с. 133, с. 246–247].

У контексті принципу пріоритетності прав та свобод людини і громадянина у зв'язку з індикаторами належного врядування, досліджуваними експертами SIGMA, для публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту необхідно відмітити поступовий перехід від виконавчо-розпорядчих форм управління до врядування, орієнтованого на задоволення потреб особи [12, с. 16]. Управлінська реформа пов'язана з виробленням і практичною реалізацією управлінських технологій, які в самих методах та формах управління закріплюють соціальні новації й перспективні тенденції розвитку суспільства, що модернізується [3, с. 27]. Для цього здійснюється перегляд пріоритетності функцій держави, з числа яких сервісна виводиться на перший план. Зміна пріоритетів відбивається і у розумінні предмета адміністративного права, до якого, окрім відносин публічного адміністрування, відносять відносини захисту, надання адміністративних послуг тощо [13, с. 69, 12, с. 17, 14, с. 437, 15, с. 531]. Уточнимо, що на сьогодні провідним принципом публічного управління визначено децентралізацію влади, що відповідає європейським прагненням України та реалізації курсу на набуття членства в ЄС. У сферах фізичної культури та спорту децентралізація влади, як пояснює І.Л. Гасюк, полягає у делегуванні частини владних повноважень щодо забезпечення належного рівня функціонування галузі, її розвитку в межах територіальної компетенції від вищих органів виконавчої влади в галузі фізичної культури і спорту до територіальних – обласних та районних [16, с. 195]. Таким чином, доходить висновку науковець, функціональні зв'язки відповідної системи суб'єктів публічного адміністрування передбачають делегування частини повноважень від вищого елемента управління до нижчого, тобто присутня децентралізація, зміст якої проявляється у фокусуванні пев-

них владних повноважень на відповідному територіально-адміністративному рівні з одночасною централізацією висхідних функціональних зв'язків, прояв яких полягає у можливості застосування єдиних механізмів реалізації державної політики в галузі, контролю та якісної оцінки її діяльності [17, с. 278]. Іншими словами, «характерним є часткове делегування владних повноважень, адже контроль та визначення ефективності діяльності відповідних територіальних управлінських структур залишаються за вищими органами. Також характерною ознакою є підпорядкованість менеджерів регіональної ланки (начальників управлінь, відділів) у своїй діяльності як безпосередньо відповідному міністерству, так і територіальним органам виконавчої влади, що є ознакою матричної організаційної структури управління» [16, с. 195].

Також у цьому контексті доцільно вказати на принцип плюралістичної організації системи управління, що відображає закономірне в умовах свободи і демократії різноманіття інтересів та структур громадянського суспільства [3, с. 27]. Децентралізація управління та плюралізм суб'єктів публічного адміністрування при досягненні паритетності їх ролі складають сьогодні тенденцію розвитку сфер фізичної культури та спорту в Україні. Слід погодитись, що «гуманітарний розвиток будь-якого суспільства здійснюється внаслідок двох процесів: об'єктивного поступу і саморегуляції духовного життя відповідно до незалежних від суб'єктивної волі людей, їхніх бажань і прагнень, законів історичного розвитку та свідомого цілеспрямованого впливу суспільних інститутів, передусім держави, на цю сферу з метою отримання очікуваних результатів. І від того, наскільки гармонійно поєднані ці два процеси, залежать інтенсивність, змістова насиченість та суспільна результативність гуманітарного розвитку» [14, с. 435]. Формування сучасної ціннісної системи державного управління, яка б відповідала потребам сьогодення і усталеним демократичним принципам функціонування політики, кори-

стувалася підтримкою і довірою з боку різноманітних неурядових організацій, неможливе без налагодження якісної співпраці як всередині системи державно-управлінських відносин між різними владними структурами, так і в системі їх взаємовідносин з інститутами громадянського суспільства і громадськістю в цілому [3, с. 34]. «Спроби держави нав'язати об'єктивним процесам культурного розвитку зміст, форми, норми, стандарти, напрями тощо обертається зазвичай деформаціями культурного життя, що призводить зрештою до духовної деградації суспільства, яка неминуче справляє потужний руйнівний вплив на всю систему суспільних відносин. Разом із тим, якщо гуманітарний розвиток перестає бути об'єктом регулюючого впливу держави, полишається на «самоплив», він зазнає не менших деформацій, ніж за умови його надмірної регуляції» [14, с. 435]. Тільки цілеспрямована злагоджена робота державних інституцій, територіальних громад, виробничих структур, приватних організацій, громадських об'єднань та фахівців сфери є запорукою розвитку фізичної культури та спорту, як вважає В.Г. Коконевич. Він стверджує, що насамперед це стосується категорії фахівців, які мають статус державних службовців або працюють в організаціях, які фінансуються з державного або місцевих бюджетів. Тільки за умови оптимального поєднання дій усіх зацікавлених суб'єктів управління, доходить висновку науковець, стануть реальними забезпечення людей оптимальною руховою активністю протягом усього життя, досягнення достатнього рівня фізичної та функціональної підготовленості, впровадження традицій здорового способу життя, сприяння соціальному, біологічному та психічному благополуччю людини [18, с. 426; 19, с. 62; 20, с. 211].

О.М. Обозна доходить висновку, що «на сьогодні існує потреба в проведенні якісних змін у сфері фізичної культури і спорту на основі використання сучасних підходів, об'єднання зусиль зацікавлених організацій

та широких верств населення» [21, с. 42–43]. Як вважає С.В. Нікітенко, на сьогодні на перший план виходять питання переосмислення ролі та місця держави, а також місцевого самоврядування в розвитку і підвищенні ефективності системи фізичної культури для забезпечення здоров'я нації, ефективності функціонування спорту [22, с. 95]. Вважаємо, що перегляд провідної ролі держави, розподілу функцій між вказаними суб'єктами повинен бути одним із напрямків реформування публічного адміністрування сфери фізичної культури та спорту.

Це означає, що формування політики держави у сфері фізичної культури суб'єктами публічного адміністрування повинно включати реформування механізму адміністрування на основі зміни парадигми управління державою, для якої людиноцентристка теорія обрана як основоположна для адміністрування всіх сфер суспільного життя [23, с. 54]. Основна мета реформування, вважає В.А. Базенко, – побудова нових ефективних взаємовідносин між усіма організаціями, задіяними у спортивній галузі, посилення ролі інституту місцевого самоврядування у розвитку фізичної культури та спорту [24, с. 172]. Державна політика у сфері фізичної культури та спорту, як вважає М.С. Калина, має важливе значення для розвитку країни та потребує уваги з боку держави і громадянського суспільства, їх плідної взаємодії, адже тільки за таких умов можливо досягти створення сприятливого середовища для розвитку цієї

сфери з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін [25, с. 91]. При цьому повинен бути дотриманий принцип продуктивності у використанні державних ресурсів та ефективності впровадження державної політики (ефективності, компетентності і спроможності). Він передбачає необхідність підтримання співвідношення між задіяними ресурсами та отриманими результатами центральними, місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування для досягнення стратегічних цілей регіонального розвитку. Даний принцип потребує здійснення систематичного аналізу та оцінки державної політики на практиці, що дає змогу визначити, наскільки вдало ця політика впроваджується органами влади [26, с. 120, 27, с. 178, 28, с. 108, 29, с. 20].

Висновки. Ураховуючи викладене, засадами публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту в Україні пропонуємо визначати такі: 1) пріоритетності прав та свобод людини і громадянина; 2) плюралістичної організації системи управління; 3) паритетності суб'єктів публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту в Україні; 4) децентралізації влади; 5) відкритості і прозорості; 6) взаємодії суб'єктів публічного адміністрування з органами держави, інститутами громадянського суспільства, окремими особами; 7) продуктивності; 8) компетентності; 9) фінансової спроможності; 10) забезпечення участі громадськості в ухваленні рішень задля забезпечення під час їх прийняття домінування громадської думки.

Анотація

Метою статті є дослідження основних засад публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту. Так, у статті досліджено основні засади публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту. Наголошено публічне адміністрування здійснюється шляхом формування державної політики у сферах фізичної культури та спорту. Визначено засади публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту в контексті впровадження в Україні концепції ефективного управління (Good Governance). Підкреслено, що формування політики держави у сфері фізичної культури суб'єктами публічного адміністрування повинно включати реформування механізму адміністрування на основі зміни парадигми управління державою, для якої людиноцентристка теорія обрана як основоположна для адміністрування всіх сфер суспільного життя. Наголошено, що людський вимір політики й державного управління вияв-

ляється в наданні їм гуманістичного спрямування, здійсненні в інтересах людини, суспільства, народу загалом, а також стосовно людини як найвищої суспільної цінності, повазі її гідності, права на життя, вільний розвиток і створення умов для реалізації здібностей, визнанні і реальному забезпеченні всіх прав людини й громадянина, що стає критерієм оцінки ефективності суспільної системи, рівному ставленні до всіх громадян держави. Зроблено висновок, що засадами публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту в Україні пропонуємо визначати такі: 1) пріоритетності прав та свобод людини і громадянина; 2) плюралістичної організації системи управління; 3) паритетності суб'єктів публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту в Україні; 4) децентралізації влади; 5) відкритості і прозорості; 6) взаємодії суб'єктів публічного адміністрування з органами держави, інститутами громадянського суспільства, окремими особами; 7) продуктивності; 8) компетентності; 9) фінансової спроможності; 10) забезпечення участі громадськості в ухваленні рішень задля забезпечення при їх прийнятті домінування громадської думки.

Ключові слова: засади, фізична культура, спорт, публічне адміністрування, Україна

Morhunov O.A. Basic principles of public administration in the field of physical culture and sports

Summary

The aim of the article is to study the basic principles of public administration in the field of physical culture and sports. Thus, the article examines the basic principles of public administration in the field of physical culture and sports. Emphasis is placed on public administration through the formation of state policy in the fields of physical culture and sports. The principles of public administration in the field of physical culture and sports in the context of implementation of the concept of good governance (Good Governance) in Ukraine are determined. It is emphasized that the formation of state policy in the field of physical culture by public administration should include reforming the mechanism of administration based on changing the paradigm of government, for which human-centered theory is chosen as fundamental for the administration of all spheres of public life. It is emphasized that the human dimension of politics and public administration is manifested in giving them a humanistic direction, implementation in the interests of man, society, people in general, as well as in relation to man as the highest social value, respect for his dignity, right to life, free development and abilities, recognition and real provision of all human and civil rights, which becomes a criterion for assessing the effectiveness of the social system, equal treatment of all citizens of the state. It is concluded that the principles of public administration in the field of physical culture and sports in Ukraine propose to determine the following: 1) the priority of human and civil rights and freedoms; 2) pluralistic organization of the management system; 3) parity of subjects of public administration of the spheres of physical culture and sports in Ukraine; 4) decentralization of power; 5) openness and transparency; 6) interaction of subjects of public administration with state bodies, civil society institutions, individuals; 7) productivity; 8) competence; 9) financial capacity; 10) ensuring public participation in decision-making to ensure the dominance of public opinion in their adoption.

Key words: principles, physical culture, sports, public administration, Ukraine

Список використаних джерел:

1. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 14. Ст. 80.
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 17.11.2021).

3. Системні чинники взаємодії політики і управління: наук. розробка / авт. кол.: В.А. Ребкало, Е.А. Афонін, В.А. Шахов та ін.; за заг. ред. В.А. Ребкала, В.А. Шахова. Київ : НАДУ, 2010. 40 с.
4. Киричук О.С. Багаторівневе («мережеве») управління в Європейському Союзі: нові виклики для України. *Наук. вісн. «Демократичне врядування»*. 2009. Вип. 3. URL : <http://www.lvivacademy.com/visnik3/fail/+Kuruchuk.pdf>.
5. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 03. 11.2010 р. № 996. *Офіційний вісник України*. 2010. № 84. С. 36.
6. Купрій В., Паливода Л. Громадська експертиза та громадський моніторинг діяльності органів влади : навч. посіб. Київ : Макрос, 2011. 200 с.
7. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014 р. № 49. С. 3186.
8. Принцип прозорості у внутрішній регуляторній практиці на прикладі регулювання ТБТ СФЗ: Інформаційний матеріал. Київ. 11 грудня 2012 р. URL : http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/trade_policy/-15.06.2013_workshop/0000022415-transparancy_final.pdf (дата звернення: 10.11.2021).
9. Про принципи, які застосовуються до органів, відповідальних за позасудове врегулювання спорів про захист прав споживачів: Рекомендація Комісії № 98/257/ЄС від 30 березня 1998 року. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 1998. L 115. С. 31.
10. Пухтецька А.А. Європейські принципи адміністративного права та їх джерела. *Адміністративне право України. Академічний курс* : підручник: у 2 т. / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. Київ : ТОВ Вид-во «Юридична думка», 2007–2004. Т. 1. Загальна частина. 2007. С. 101–104.
11. Адміністративное право Украины. 2-е изд., перераб. и доп. : учебник для студентов высш. учеб. заведений юрид. спец. / Ю.П. Битяк, В.В. Богуцкий, В.Н. Гаращук и др. ; под ред. проф. Ю.П. Битяка. Харьков : Право, 2003. 576 с.
12. Зарубіжний досвід публічного адміністрування : метод. рек. / авт. кол. : Н.М. Мельтюхова, В.В. Корженко, Ю.В. Дідок та ін. ; за заг. ред. Н.М. Мельтюхової. Київ : НАДУ, 2010. 28 с.
13. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч.: у двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). Київ : Юридична думка, 2004. 584 с.
14. Соціальна і гуманітарна політика: підручник / авт. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скурятівський, М.В. Кравченко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського. Київ : НАДУ, 2016. 792 с.
15. Борецька Н.О. Фізична культура і спорт як один із пріоритетних напрямків державної політики. *Молодий вчений*. 2018. № 11(2). С. 530–533.
16. Гасюк І.Л. Організаційна структура державного управління фізичною культурою та спортом в Україні. *Університетські наукові записки*. 2010. № 3. С. 195–203.
17. Гасюк І.Л. Теоретичне обґрунтування складових моделі організаційної структури державного управління фізичною культурою та спортом. *Університетські наукові записки*. 2010. № 4. С. 276–281.
18. Кононович В.Г. Удосконалення державного управління в сфері фізичної культури і спорту при орієнтації на європейський вектор розвитку. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 1. С. 426–430.
19. Базенко В.А. Розвиток фізичної культури та спорту в умовах децентралізації. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. ОРІДУ / голов. ред. М.М. Іжа. Вип. 2 (62). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2015. С. 61–64.

20. Алікова О.М. Організаційно-правові форми діяльності державних органів у сфері фізичної культури і спорту. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. 2005. Вип. 25. С. 210–214.
21. Обозна О.М. Розвиток фізичної культури і спорту як важливий напрям державної політики України щодо забезпечення здоров'я громадян. *Державне управління: теорія та практика*. 2014. № 2. С. 39–44.
22. Нікітенко С.В. Особливості нормативно-правового регулювання фізичного виховання і спорту в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 1. С. 95–100.
23. Сімутін В.В. Змістоутворюючі засади організації та діяльності механізму сучасної держави. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2013. Вип. № 5. С. 56–59.
24. Базенко В.А. Механізм підтримки розвитку фізичної культури та спорту в умовах децентралізації. *Молодий вчений*. 2017. № 1(41). С. 172–178.
25. Калина М.С. Актуальні завдання державної політики України у сфері фізичної культури та спорту в умовах глобалізації та євроінтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 21. С. 91–95.
26. Мельниченко Б.Б. Основні принципи діяльності органів публічного управління в Україні: адаптація до європейських стандартів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 6. Том 2. С. 118–120.
27. Чумак В.В. Адміністративно-правові засади діяльності поліції Грузії, країн Балтії та України: порівняльний аналіз : монографія. Харків : Константа, 2019. 490 с
28. Моргунов О.А. Фізична культура та спорт як напрям публічного адміністрування в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 6. С. 108–112.
29. Моргунов О.А. Зміна засад публічного адміністрування сфер фізичної культури і спорту України в умовах поглиблення європейської інтеграції. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 24. С. 20–24.